

عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی

(مورد مطالعه پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب-۱۳۹۵)

اکبر استرکی^۱، بهمن مرادی^۲، حسین زلفخانی^۳

چکیده

زمینه و هدف: هدف پژوهش حاضر، بررسی عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی و مورد مطالعه پلیس اطلاعات و امنیت عمومی ف.ا. تهران بزرگ است. روش‌شناسی: جامعه آماری تحقیق را مدیران و کارشناسان پلیس اطلاعات و امنیت عمومی ف.ا. تهران بزرگ و حجم نمونه به تعداد ۲۳۴ نفر از افسران ارشد و جزء تعیین گردیده؛ پرسش‌نامه ۳۶ سؤالی محقق‌ساخته، پس از تأیید اعتبار و پایایی (باضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱)، به روش تصادفی بین جامعه نمونه توزیع شد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: داده‌های حاصل، با استفاده از آزمون‌های آماری؛ کولموگروف-اسمیرونف، تک نمونه‌ای و آزمون رتبه‌ای فریدمن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج نشان داد؛ هر چهار فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار گرفته و بین عوامل امنیتی، مدیریتی، علمی-فناوری و فرهنگی-اجتماعی مؤثر بر استحکام ساخت درونی با صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، ارتباط معنادار و مستقیم وجود دارد. همچنین با استفاده از آزمون رتبه‌ای فریدمن، از نظر پاسخ‌گویان، عوامل «امنیتی» بیشترین تأثیر را بر صیانت از پلیس امنیت و اطلاعات فرماندهی تهران بزرگ داشته و عوامل فرهنگی-اجتماعی، عوامل مدیریتی و عوامل علمی-فناوری به ترتیب در اولویت‌های بعدی هستند؛ بنابراین، اهم اقدام‌های زیر به ترتیب اولویت، به منظور صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب با تقویت عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی پیشنهاد می‌گردد: شناسایی حوزه‌های نفوذ دشمن و جریانات سیاسی و اقدام مقابله‌ای؛ شناسایی هدف‌های جاسوسی و خرابکاری؛ شبکه اطلاعاتی قوی و هوشمندانه رده نظارتی؛ حصول اطمینان از سلامت امنیتی کارکنان؛ نهادینه‌شدن فرهنگ خودحفاظتی در بین کارکنان؛ همیاری رده‌های نظارتی و مدیران در صیانت از کارکنان؛ شجاعت و اقتدار کارکنان در عین نظارت بر صحت عمل آنها؛ بهبود وضعیت مادی و معیشتی کارکنان؛ ایمن‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌های فناوری.

کلیدواژه‌ها: استحکام، پلیس اطلاعات و امنیت عمومی، ساخت درونی، صیانت، قدرت درون‌زا.

۱ نویسنده مسئول: عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی (رایانامه: Faslname.Motaleat@chmail.ir).

۲ عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی.

۳ کارشناس ارشد مدیریت حفاظت اطلاعات.

تکیه بر «استحکام ساخت درونی قدرت»، با رهبری حضرت امام خمینی (ره) و با تکیه بر شعار نه شرقی و نه غربی و با اتکاء به ظرفیت‌های داخلی، انقلاب بزرگی را آفرید. بر این اساس، تبار تاریخی و معرفتی «استحکام ساخت درونی» به قبل از انقلاب اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره) بر می‌گردد و همین رویکرد، دوران پر افتخار دفاع مقدس را با توفیق پشت‌سر گذاشت. در واقع عزت ملی و استقلال حاصل از اتکاء به درون در ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی، سیاسی و امنیتی - دفاعی و علمی بر مبنای مکتب اسلام و هویت ملی یکی از هدف‌های اصلی انقلاب اسلامی بوده است. در نگاه به ساخت قدرت، دو نوع رویکرد؛ «ساخت بیرونی» و «ساخت درونی» وجود دارد. بدیهی است با توجه به هدف‌های برشمرده از انقلاب اسلامی، رویکرد ساخت بیرونی قدرت مورد اقبال مسئولان و مردم کشور ما نبوده و همواره بنیان‌گذار جمهوری اسلامی امام خمینی (ره) و پس از آن رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بر رویکرد «ساخت درونی قدرت و استحکام ساخت درونی نظام جمهوری اسلامی» تأکید داشته‌اند (خوش‌چهره، ۱۳۹۱: ۲۴).

ایشان به طور مکرر بر عوامل و عناصر مؤثر بر استحکام ساخت درونی اشاره می‌نمایند و می‌فرمایند: «استحکام ساخت درونی نظام یعنی اینکه کشور بتواند روی پای خود بایستد و بتواند عزت و سرافرازی خود را در وابستگی به دیگران تعریف نکند. آنچه برای نظام جمهوری اسلامی حائز اهمیت است، استحکام ساخت درونی نظام جمهوری اسلامی است، همان چیزی که از روز اوّل تا امروز توانسته است این کشور را حفظ کند». (مراسم تحلیف و اعطای سردوشی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۴، به نقل از Khamenei.ir).

بنابراین، یکی از اصول تداوم و صیانت از نظام جمهوری اسلامی در سطح کلان استحکام ساخت درونی است. از سویی با توجه به اینکه سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی در ارتقای بهره‌وری از منابع اقتدار کشور نقش بالقوه و بالفعل دارند و مصون‌بخش و مصونیت‌دهنده بخش‌های دیگر نظام بوده و مستلزم حیات و دوام سایر بخش‌های کشور هستند، دغدغه اصلی این است که عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی چیست؟ پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، علاوه بر نقش مهم و حساس در ایجاد و احساس امنیت در پایتخت؛ منبع تغذیه سایر نهادهای اطلاعاتی کشور نیز هست و در حوزه مأموریتی این پلیس، با وجود اجرای طرح‌های متعدد امنیت اجتماعی، تخلفات و جرائم عمومی در سطح جامعه افزایش داشته است. (شرارت، مفسد اجتماعی و...)، این پژوهش با عنوان: «عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی، مطالعه موردی پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب» و با هدف‌های شناخت عوامل مدیریتی، امنیتی، علمی و فناوری و فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر ساخت استحکام درونی این پلیس، به عنوان یک واحد اطلاعاتی اجرا شده است.

جمهوری اسلامی ایران به دلیل هدف‌ها، آرمان‌ها و ضمیر استکبار ستیزی‌اش، به طور دائم در معرض تهدیدهای بیرونی و محدودیت‌های متعدد بوده و خواهد بود و روز به روز بر شدت و تنوع تهدیدها افزوده می‌شود و بدین ترتیب به منظور تأثیرگذاری بر کلیت این نظام مقدس، به طور مستمر نهادهای متعدد به انحای مختلف مورد تهدید و در معرض آسیب‌پذیری قرار گرفته‌اند، بر این اساس به منظور صیانت و حفاظت از دستاوردهای انقلاب اسلامی، «استحکام ساخت درونی» از سالیان پیش مورد تأکید بزرگان نظام و در رأس آنها، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بوده است، ایشان در فرازی از بیانات خود، می‌فرمایند: «تنها چیزی که می‌تواند کشور ایران و نظام اسلامی را حفظ کند، استحکام داخلی و عزم جزم بر دفاع مشروع و منطقی است، اگر من و شما به شرایط استحکام داخلی عمل کنیم - ملت که عمل می‌کند - دشمن نمی‌تواند ضربه بزند.» (بیانات، ۱۳۸۲/۰۵/۱۵).

دوام و بقاء هر سازمان وابسته به استحکام روابط بین اجزاء و ابعاد تشکیل دهنده آن و تناسب آنها با هدف‌ها و مأموریت‌های کلان سازمان است و هرچه شناخت از عوامل تأثیرگذار بر استحکام فراهم شود، به طور قطع در صیانت از سازمان و در نتیجه افزایش کارایی و در نیل به هدف‌های کلی و جزئی تعیین شده مؤثر خواهد بود و برعکس. سازمان‌های اطلاعاتی به دلیل نوع مأموریت خود که تأثیر مستقیم و غیرمستقیم در ابعاد مختلف امنیت کشور دارند، محل تغذیه نهادها و تصمیم‌گیران بوده و بیش از سایر بخش‌ها مورد تهاجم و تهدید هستند، آنجا که آرمان‌ها، هدف‌ها و منافع حیاتی کشور بدون امنیت دست نیافتنی خواهد بود؛ بنابراین، ضرورت دارد سازمان‌های اطلاعاتی بیش از سایر ارگان‌ها به قدرت درون‌زا و استحکام ساخت درونی توجه داشته باشند تا از گزند انواع این تهدید و آسیب‌ها مصون مانده و امنیت بخش سایر حوزه‌های کشور باشند.

به تعبیری؛ مهم‌ترین موضوع در صیانت و حفاظت از سازمان‌های اطلاعاتی که خود حافظ و مصون‌بخش سایر بخش‌های کشور هستند، استحکام ساخت درونی آنهاست. پلیس اطلاعات و واحدهای نظارتی تأمین‌کننده امنیت پایتخت جمهوری اسلامی ایران را بر عهده دارد و به گواه تجربه، هر اقدام مثبت و منفی آنها در بُعد روانی و عینی تأثیرگذار بر جامعه داخل و بین‌الملل، له یا علیه کشور و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است، دارای اهمیت ویژه‌ای بوده و شناخت عوامل استحکام ساخت درونی مؤثر بر صیانت آنها منجر به افزایش کارایی و ارتقای امنیت عمومی در جامعه خواهد بود، از همین روی، بررسی عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتح مدنظر قرار گرفته است. در این تحقیق بر اساس هدف کلی که همان، تبیین عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی است، چهار هدف فرعی در نظر گرفته شده است که عبارت‌اند از؛ تبیین عوامل مدیریتی، امنیتی، علمی - فناوری و فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از این پلیس. سؤال اصلی این تحقیق نیز به دنبال یافتن عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی بوده که به تناسب هدف‌ها، دارای چهار سؤال فرعی است.

مبانی نظری: استحکام به معنای محکم‌شدن، استوارشدن، استواری و استحکامات آمده است (دهخدا، ۱۳۷۲: ۸۲۷).

الف- استحکام ساخت درونی متشکل از اجزا و واحدهای به هم پیوسته‌ای است که برابند افزایش توان هر یک از این واحدها می‌تواند منجر به تقویت مقوله اقتدار ملی در یک کشور گردد. اجزای ساخت درونی قدرت هم در حوزه‌های نرم‌افزاری و هم در حوزه‌های سخت‌افزاری با تکیه بر ظرفیت‌های بومی و توانمندی‌های داخلی قابل تعریف هستند. هر نظامی برای تقویت ارکان خود و استحکام ساخت قدرت درونی خود یک‌سری تمهیدهایی را به مورد اجرا می‌گذارد و نظام اسلامی ایران نیز از این امر مستثنا نیست. با توجه به تهدیدها و مخاطره‌هایی که نظام اسلامی، از درون و برون با آن مواجه هست و همچنین با توجه به جایگاه نهادهای امنیتی در جامعه، می‌تواند نقش نهادهای امنیتی در مهم‌ترین موضوع که همان استحکام ساخت قدرت درونی نظام است مورد کنکاش و بررسی قرار گرفته و ابعاد آن مشخص گردد.

ساخت درونی نظام یعنی اینکه کشور بتواند روی پای خود بایستد و بتواند عزت و سرافرازی خود را در وابستگی به دیگران تعریف نکند. البته نظام جمهوری اسلامی با این معنا از ساخت درونی، نظامی مستحکم است؛ اما هنوز تا رسیدن به استحکام درونی لازم فاصله دارد. رهبر معظم انقلاب در این باره بیان داشتند: «آنچه برای نظام جمهوری اسلامی حائز اهمیت است، استحکام ساخت درونی نظام جمهوری اسلامی است، استحکام درونی ملت ایران است؛ همان چیزی که از روز اول تا امروز توانسته است این کشور را حفظ کند (نبوی، ۱۳۸۸: ۵).

ساخت درونی نظام از دیدگاه رهبر معظم انقلاب، یعنی اینکه اجزاء و عناصر نظام به گونه‌ای هم‌بسته، مقاوم و هم‌افزا باشند که کشور بتواند روی پای خود بایستد و عزت و سرافرازی خود را بدون وابستگی به دیگران حفظ و توسعه دهد. در واقع ساخت درونی در مقام تعریف، چارچوبی را شامل می‌شود که ظرفیت‌های فکری، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و... نهفته در آنچه در عرصه نظری و چه در عرصه عملکرد،

برگرفته از مبانی انقلاب و علل حدوث انقلاب اسلامی که باید به عنوان علل بقای نظام سیاسی و بالندگی هرچه بیشتر آن ایفای نقش کند (سلمانی، ۱۳۹۴: ۹).

استحکام درونی چیست؟ «استحکام درونی آن چیزی است که جوامع را در راه‌های مطلوب خودشان و به سوی مطلوب‌های خودشان قادر می‌سازد و قدرت برخورد با چالش‌ها به جوامع می‌دهد.» (بیانات در محفل انس با قرآن ۱۳۹۳/۰۸/۰۴).

ب- استحکام حکومت در قرآن: خداوند متعال در قرآن کریم به حضرت داود نبی می‌فرماید: «وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخِطَابِ» (ص، ۲۰). و حکومت او را استحکام بخشیدیم، (هم) دانش به او دادیم و (هم) داوری عادلانه! حضرت داود، از پیامبرانی است که نبوت و سلطنت (حکومت) را با یکدیگر داشته است. از ارکان اصلی استحکام درونی حکومت به دانش و حکمت و عدالت به خوبی اشاره شده؛ بنابراین، حکومت باید با حکمت و عدالت باشد.

ج- استحکام در نهج البلاغه: امام علی (ع) در مورد استحکام دین اسلام می‌فرماید: «خداوند اسلام را به گونه‌ای استحکام بخشید که پیوندهایش نگسلد و حلقه‌هایش از هم جدا نشود و ستون‌هایش خراب نگردد، در پایه‌هایش زوال راه نیابد، درخت وجودش از ریشه کنده نشود.»

آثار و نتایج استحکام‌بخشی ساخت درونی قدرت نظام عبارت‌اند از:

۱- افزایش قدرت ملی و توان چانه‌زنی در دیپلماسی و ایفای نقش تعیین‌کننده در تحولات منطقه و جهانی.

۲- افزایش مقاومت در برابر هر نوع فشار و باج‌خواهی بیرونی.

۳- توسعه و پیشرفت.

۴- ضمانت بخشی به روند رشد و پیشرفت کشور با اتکا به منابع و ظرفیت‌های داخلی.

۵- حل مسائل اساسی و مشکلات پیش‌روی کشور.

۶- تبدیل ج.ا.ا. به الگویی برای دیگر ملت‌ها.

۷- حفظ استقلال و عزت ملی (کلانتری، ۱۳۹۳: ۹).

نشانه‌های استحکام درونی یک نظام: «علاج صحیح در مقابل تجاوز آمریکا، مستحکم کردن ساخت داخلی نظام است. نظامی که در حقیقت متکی به مردم است و مردم از آن دفاع می‌کنند، در درون خودش مستحکم است. رخنه‌های گوناگونی که به یک نظام صدمه می‌زند، بسته شده است و هیچ قدرتی نمی‌تواند این نظام را از بین ببرد. ما می‌توانیم ساخت داخلی را مستحکم کنیم؛ همان‌طور که امروز هم بحمدالله مستحکم است. یکایک ملت ایران وظیفه دارند تا آنجایی که می‌توانند، استحکام درونی نظام را که به همبستگی ملت، همبستگی دل‌ها، همبستگی ملت با مسئولان نظام و وحدت کلمه در مجموعه ارکان نظام وابسته است، حفظ کنند.» (بیانات، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۲: ۳۱ به نقل از Khamenei.ir).

مفهوم نهادهای اطلاعاتی - امنیتی: نهادهای اطلاعاتی - امنیتی در هر کشور به عنوان خط مقدم مبارزه در جنگ‌های اطلاعاتی، از عوامل ترسیم‌کننده معادله امنیت هستند که بر مؤلفه‌ها و متغیرهای تأثیرگذار بر وضعیت کشور تأثیر خاصی دارند و تلاش می‌کنند تا با بهره‌گیری از توانایی‌های موجود، به مقابله با تهدیدهایی که اساس حکومت و کشور را مورد هدف قرار می‌دهند، برخیزند. در تعریفی دیگر؛ نهاد یا سازمان اطلاعاتی - امنیتی به دستگاهی اطلاق می‌گردد که هرگونه تعرض اطلاعاتی و یا پنهانی حریف و دشمنان احتمالی یا واقعی را به حوزه اطلاعات و عملیات خودی، کشف و ختشی نماید. نهادهای امنیتی به عنوان جزء اساسی از عناصر قدرت در مرکز امنیت قرار دارند و به عنوان بخشی از قابلیت کشور نقش مهمی در ارزیابی و پیشگیری از ناامنی و شناخت تهدیدها، کشف فرصت‌ها، ختشی‌سازی و مقابله اصولی با ناامنی ایفا می‌نمایند. در این مقاله منظور از نهادهای اطلاعاتی - امنیتی، سازمان‌هایی هستند که فقط به نقش نهادهایی با ماهیت و کارکرد پنهان (اطلاعاتی) می‌پردازند؛ بنابراین، مطالعه نقش نهادهای نظامی و انتظامی در این مقاله مدنظر نیست (سیدهاشمی و حاجی‌زاده، ۱۳۹۴: ۵).

جایگاه و اهمیت نهادهای امنیتی در ج.ا.ا: نهادهای اطلاعاتی - امنیتی از دیدگاه‌های گوناگون دارای اهمیت و کاربرد بوده و به همین خاطر زمینه‌های مختلف زندگی بشر و

جامعه دست‌خوش تلاش‌ها، خدمات و تحرکات امنیتی این نهادهاست که این فعالیت‌ها در عرصه‌های مختلف سیاسی، نظامی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و... وجود دارد. سازمان‌های اطلاعاتی - امنیتی دارای وظایف و مأموریت‌های حساس، حیاتی و متنوع هستند. یکی از این مأموریت‌های اساسی آنها، مشارکت مؤثر در ایجاد امنیت داخلی و خارجی و حفظ و ارتقای آن در ابعاد مختلف زندگی اجتماعی است و این مأموریت را به طور معمول در قالب‌های آشکار و پنهان انجام می‌دهند که به دلیل ملاحظه‌های امنیتی، ضرورتی به آشکارنمودن یا اطلاع‌رسانی و ارائه اقدام‌های انجام شده به آحاد جامعه نیست. بدیهی است بنا به ضرورت و نیاز در مواقع لزوم، فرایز از اقدام‌های انجام شده برای تنویر افکار عمومی مطرح می‌شود. شاید به دلیل همین ویژگی خاص سازمان‌های اطلاعاتی - امنیتی است که معمار کبیر انقلاب اسلامی، کارکنان این نهادها را سرباز گمنام نامیدند و فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) از اقدام‌های آنها به مثابه مجاهدت‌های خاموش یاد کردند. بر این اساس تأثیرگذاری این سازمان‌های گمنام، اما مؤثر در ساختار امنیت کشور و در ساختار نظام حکومتی ما بسیار قابل توجه است. هرگونه میل یا انحراف جزئی از اصول مسلم انقلاب اسلامی، می‌تواند تبعات سوء و خسران جدی را به دنبال داشته باشد. آشنایی هرچه بیشتر با آموزه‌های اسلامی، فرمان‌ها و تدابیر رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) و نصب‌العین قرار دادن آنها از ویژگی‌ها و وظایف سازمانی و فردی کارکنان این نهادهاست که به دفعات توسط معظم‌له به آنها اشاره شده است که در ادامه به شرح برخی از مهم‌ترین آنها پرداخته می‌شود (دستی، ۱۳۹۲: ۲۱۰).

صیانت: صیانت و پیشگیری از جرم، مهم‌ترین و کارآمدترین راه مبارزه با جرم است. از سوی دیگر مبانی، نظریه‌ها و تعاریف برای جرم و بزهکاری؛ ما را به راه‌هایی برای پیشگیری از جرم و گناه رهنمون می‌سازد که از جمله مهم‌ترین وظیفه آن رویکردهای پاسخ‌گویی نیازهای امروز و مشکلات ایجاد شده در حوزه جرم و گناه باشد. صیانت به معنای حفظ کردن، نگاه‌داشتن و نگاهداری است و به مجموعه

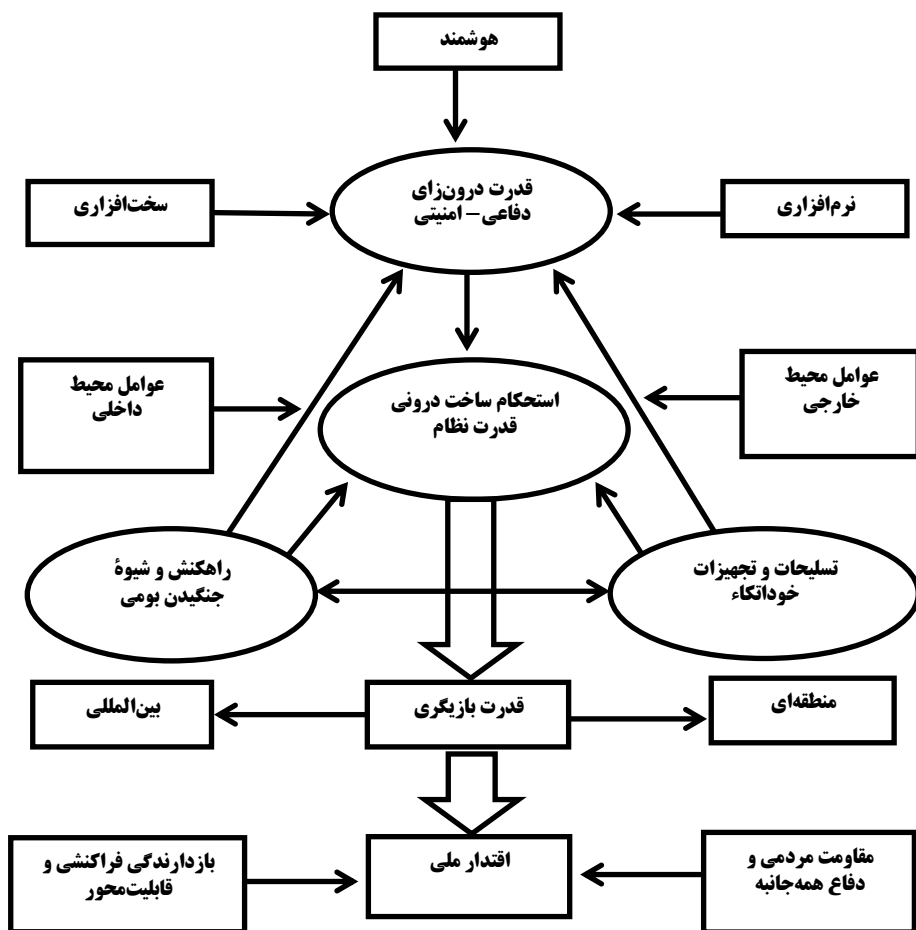
اقدام‌هایی اطلاق می‌شود که هدف آن حفظ سرمایه‌های انسانی سازمان با تقویت عنصر بازدارندگی درونی از طریق ترویج فرهنگ صحت عمل، ارشاد و آگاه‌سازی کارکنان است و در جای دیگر صیانت به مجموعه اقدام‌ها، سیاست‌ها و تدابیر اتخاذ شده که به منظور حفظ و نگهداری سازمان و کارکنان ناجا در برابر تهدیدها و آسیب‌پذیری‌ها صورت می‌پذیرد را صیانت یا ملاحظه‌های صیانتی گویند.

صیانت مفهوم عامی است که در دین مبین اسلام به آن اهتمام ویژه‌ای شده است و در تمامی احکام مدنظر بوده است و شاید بهترین واژه‌ای که بتواند معنای صیانت را برساند کلمه تقواست. صیانت نوعی پادتن است که فرد به واسطه آن نفس خود را مصونیت می‌بخشد و آینه دل خود را به وسیله آن جلا می‌بخشد؛ بنابراین، برای تداعی بهتر مفهوم صیانت، نیاز است تا با آشنایی با کلمه تقوا به آن پرداخته شود. تقوا و کلمات هم‌خانواده آن در قرآن، به صورت اسمی و فعلی به دفعات زیاد بیان شده است و از جمله کلیدواژه‌هایی است که نزدیک‌ترین معنا را با صیانت دارد؛ بنابراین، صیانت به معنای حفاظت و نگهداری است که اسم فاعل آن (صائن) به معنای نگهدارنده از فساد و اسم مفعول آن (مصون) به معنای در امان شده است (عصاریان و دربان، ۱۳۹۲: ۱۳۹).

پیشینه تحقیق: پس از تأکیدهای فرماندهی معظم کل قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) مبنی بر لزوم استحکام ساخت درونی نظام جمهوری اسلامی ایران، از سوی وزارت دفاع جمهوری اسلامی با همکاری دانشگاه‌های مطرح و معتبر کشور و واحدهای پژوهشی نیروهای مسلح همایشی با عنوان «استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام جمهوری اسلامی ایران» در سال ۱۳۹۳ برگزار گردید. در این همایش مقاله‌های متعددی ارائه گردیده که مقاله‌های ارائه شده در سطح ملی و ساختار نظام جمهوری اسلامی بوده و در ارتباط با ساخت استحکام درونی نیروهای مسلح و سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی به طور جزء پرداخته نشده است. با این وصف به برخی از مقاله‌ها که به نوعی ارتباط نزدیکی با موضوع تحقیق دارد، اشاره می‌گردد:

۱- احمد سلمانی قهیزی و علیرضا نصرتی (۱۳۹۴) مقاله‌ای با عنوان: «ارائه الگوی هدف‌گذاری در برنامه‌های توسعه با تأکید بر استحکام ساخت درونی قدرت ملی» تهیه کرده‌اند که هدف این تحقیق ارائه الگوی مناسب برای هدف‌گذاری، مبتنی بر استحکام درونی قدرت ملی، با درس‌آموزی از تجربه‌های هدف‌گذاری و اجرای برنامه‌های توسعه و تطابق آن با پیشران‌های محتوایی قدرت در منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) است. از نتایج اصلی این تحقیق سه بعد اصلی الگوی طراحی شده است که عبارت‌اند «درک کشش تصاویر آینده مؤثر بر هدف‌گذاری قدرت»، «درک نیروهای راهبردی سازنده فشارهای حال مؤثر بر هدف‌گذاری قدرت» و «درک اینرسی ناشی از پیشینه و وزن گذشته مؤثر در هدف‌گذاری قدرت» که هر یک در تعامل با مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های شناسایی شده مرتبط هستند. (همایش استحکام ساخت درونی د.آ، ۱۳۹۴؛ ۶۱).

۲- فتح‌اله کلانتری (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان: «شناخت‌شناسی عوامل مرتبط با مؤلفه دفاعی - امنیتی جهت استحکام ساخت درونی قدرت نظام با تأکید بر منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)» تهیه کرده است. این پژوهش با هدف شناخت‌شناسی عوامل مرتبط با مؤلفه دفاعی - امنیتی برای استحکام ساخت درونی قدرت نظام با تأکید بر منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی). ساخت درونی قدرت نظام ج.ا.ا. باعث استحکام ارتباط بین «مثلث، رهبری، نظام و ملت» است، بنابراین، بین قدرت دفاعی - امنیتی و استحکام ساخت درونی قدرت نظام ج.ا.ا. یک «ارتباط مستقیم و دو سویه» برای نیل به اقتدار ملی وجود دارد. بر اساس منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) جنبه‌های معنوی و مادی مؤلفه دفاعی - امنیتی که در استحکام ساخت درونی قدرت نظام ج.ا.ا. مؤثر هستند به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: اسلام‌خواهی، عزم ملی، ایستادگی و اقتدار ملی، دانش و فناوری درون‌زا، قوای مسلح قوی، خودکفایی، ظرفیت‌های بالقوه درونی، حفظ انسجام و وحدت ملی، آرمان‌گرایی در هدف و واقع‌گرایی در عمل و مدیریت جهادی (همایش استحکام ساخت درونی د.آ، ۱۳۹۴؛ ۹۵).

نمودار آثار استحکام ساخت درونی (کلانتری، ۱۳۹۳: ۹)

فرضیه‌های تحقیق:

فرضیه اصلی: بین عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، ارتباط معناداری وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی:

۱. بین عوامل مدیریتی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد.

۲. بین عوامل امنیتی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد.

۳. بین عوامل علمی - فناوری مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد.

۴. بین عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد.

روش‌شناسی: تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از حیث روش، توصیفی - پیمایشی است. داده‌های این پژوهش، به شیوه میدانی و با کمک ابزار پرسش‌نامه جمع‌آوری شده است. متغیر مستقل در این تحقیق عبارت است از: «عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی»، شامل: عوامل مدیریتی، عوامل امنیتی، عوامل علمی - فناوری و عوامل فرهنگی - اجتماعی استحکام ساخت درونی است؛ بنابراین، متغیر وابسته در این تحقیق، صیانت از سازمان‌های اطلاعاتی - پلیس امنیت عمومی فاتب است. جامعه آماری تحقیق به تعداد ۶۰۱ نفر است و در حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به تعداد ۲۳۴ نفر محاسبه گردید که برای مشخص شدن سهم هر طبقه، از روش سهمیه‌ای (طبقه‌ای) استفاده و با درصددگیری انجام شده، تعداد افراد هر طیف مشخص گردیده است. فرمول تعیین حجم نمونه کوکران با جامعه مشخص و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از نرم‌افزار آماری spss استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق

بررسی فرضیه اصلی: «بین عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، ارتباط معناداری وجود دارد». برای بررسی صحت و سقم فرضیه اصلی، از چهار فرضیه فرعی استفاده شده است که در آنها ارتباط عوامل امنیتی، مدیریتی، علمی - فناوری و فرهنگی - اجتماعی با صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، مورد مطالعه قرار گرفته است. برای تحلیل فرضیه‌های فرعی، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. لازمه استفاده از آزمون t ، نرمال

بودن متغیرهاست. بدین منظور از آزمون کلموگروف-اسمیرنف^۱ استفاده گردیده و برابر نتیجه حاصل از آزمون کلموگروف-اسمیرنف، با توجه به بزرگتر بودن سطح معناداری در مورد تمامی متغیرهای فرعی، فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن آنها پذیرفته شده و در نتیجه با استفاده از آزمون t ، فرضیه‌های فرعی مورد تحلیل به شرح ذیل قرار گرفته است که با توجه به نتایج چهار فرضیه فرعی، می‌توان در مورد فرضیه اصلی تحقیق، اذعان داشت که بین عوامل امنیتی، مدیریتی، علمی-فناوری و فرهنگی-اجتماعی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، ارتباط معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۱: «بین عوامل امنیتی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد». برای بررسی این فرضیه، با استفاده از گویه‌های ۱ تا ۸ پرسش‌نامه و با توجه به نرمال بودن متغیر اندازه‌گیری شده، از آزمون t تک نمونه‌ای بهره‌برداری شده است. مقدار t برابر با $20/413$ و سطح معناداری آزمون صفر است. با توجه به کمتر از $0/05$ بودن سطح معناداری و مثبت بودن کران‌های بالا و پایین، شدت ارتباط بیشتر از متوسط برآورد می‌گردد؛ به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان اظهار داشت که از نظر جامعه آماری، بین عوامل امنیتی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه فرعی نخست با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌گردد.

فرضیه فرعی ۲: «بین عوامل مدیریتی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد». برای بررسی فرضیه فرعی دوم، با استفاده از گویه‌های ۹ تا ۱۸ پرسش‌نامه و با توجه به نرمال بودن متغیر اندازه‌گیری شده، از آزمون t تک نمونه‌ای بهره‌برداری شده است. مقدار t برابر با $13/196$ و سطح معناداری آزمون صفر است. با توجه به کمتر از $0/05$ بودن سطح

معناداری و مثبت بودن کران‌های بالا و پایین، شدت ارتباط بیشتر از متوسط برآورد می‌گردد؛ به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان اظهار داشت که از نظر جامعه آماری، بین عوامل مدیریتی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه فرعی دوم با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌گردد.

فرضیه فرعی ۳: «بین عوامل علمی - فناوری مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد». برای بررسی این فرضیه، با استفاده از گویه‌های ۱۹ تا ۲۸ پرسش‌نامه و با توجه به نرمال بودن متغیر اندازه‌گیری شده، از آزمون t تک نمونه‌ای بهره‌برداری شده است. مقدار t برابر با ۱۴/۲۸۶ و سطح معناداری آزمون صفر است. با توجه به کمتر از ۰/۰۵ بودن سطح معناداری و مثبت بودن کران‌های بالا و پایین، شدت ارتباط بیشتر از متوسط برآورد می‌گردد؛ به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان اظهار داشت که از نظر جامعه آماری، بین عوامل علمی - فناوری مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه فرعی سوم با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌گردد.

فرضیه فرعی ۴: بین عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد.

برای بررسی فرضیه فرعی چهارم نیز با استفاده از گویه‌های ۲۹ تا ۳۶ پرسش‌نامه و با توجه به نرمال بودن متغیر اندازه‌گیری شده، از آزمون t تک نمونه‌ای بهره‌برداری شده است. مقدار t برابر با ۱۵/۲۵۳ و سطح معناداری آزمون صفر است. با توجه به کمتر از ۰/۰۵ بودن سطح معناداری و مثبت بودن کران‌های بالا و پایین، شدت ارتباط بیشتر از متوسط برآورد می‌گردد؛ به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان اظهار داشت که از نظر جامعه آماری، بین عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر استحکام ساخت درونی و

صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب ارتباط معناداری وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه فرعی چهارم با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

رتبه‌بندی اهم عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از پلیس اطلاعات

و امنیت عمومی فاتب به شرح جدول ذیل است:

ترتیب اهمیت	۱- عوامل امنیتی	۲- عوامل فرهنگی-اجتماعی	۳- عوامل مدیریتی	۴- عوامل علمی-فناوری
اول	شناسایی حوزه‌های نفوذ دشمن (علمی، فرهنگی، فناوری) در حوزه‌های مأموریتی ناجا	نهادینه‌شدن فرهنگ خودحفاظتی (گفتار، اسناد، رایانه، اطلاعات فردی و...) در بین کارکنان	شجاعت و اقتدار کارکنان در عین نظارت بر صحت عمل آنها	ایمن‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌های فناوری
دوم	شناسایی نشانگاه‌های نفوذ جریان‌های سیاسی و اقدام مقابله‌ای پیش‌دستانه	برگزاری نشست‌های آگاه‌سازی حفاظتی و کسب اطلاع از آخرین شیوه‌های تهدید و آسیب	بهبود وضعیت مادی و معیشتی کارکنان	استفاده از شبکه داخلی در انتقال اطلاعات و ارتباط سامانه‌ها به جای استفاده از بستر اینترنت
سوم	شناسایی هدف‌های جاسوسی و خرابکاری دشمن و مخالفان	همیاری رده‌های نظارتی و مدیران در صیانت از کارکنان	استحکام روحی و روانی کارکنان در مواجهه با شرایط خاص	توسعه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و بهره‌گیری از ابزار نوین
چهارم	اشراف بر نقاط بحرانی شناسایی شده حوزه فعالیت	شیوه‌های مناسب و ارائه مصادیق عبرت‌آموز در برنامه‌های آگاه‌سازی کارکنان	آموزش کاربردی کارکنان در حوزه‌های تخصصی	برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و کارگاه‌های تخصصی در حوزه مأموریتی

برابر مندرجات جدول بالا در هر یک از عوامل مؤثر بر استحکام ساخت درونی در صیانت از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فاتب، به چهار زیرشاخه که بیشترین تأثیر را از دید پاسخ‌گویان بر صیانت از پاوا فاتب داشته، اشاره شده است.

پیشنهادها

با توجه به تحلیل نتایج از آزمون‌های آماری تحقیق حاضر و با توجه به اینکه به ترتیب اولویت عوامل امنیتی بیشترین تأثیر را در استحکام ساخت درونی صیانت از پاوا داشته و عوامل فرهنگی - اجتماعی، مدیریتی و علمی - فناوری در اولویت‌های پسین قرار گرفته‌اند؛ بنابراین، راه‌های پیشنهادی به منظور تقویت استحکام ساخت درونی پلیس اطلاعات و امنیت عمومی و صیانت از آن، به ترتیب اولویت، پیشنهادهای ذیل ارائه می‌گردد:

الف- در زمینه عوامل امنیتی:

۱. حوزه‌های نفوذ دشمن اعم از موضوع‌های علمی، فرهنگی، فناوری در حوزه‌های مأموریتی پاوا فاتب و ناجا شناسایی گردد.
۲. نشانگاه‌های نفوذ جریان‌های سیاسی شناسایی و تمهیدها و پیش‌بینی‌های لازم برای اقدام مقابله‌ای و پیش‌دستانه دیده شود.
۳. هدف‌های جاسوسی و خرابکاری دشمن و مخالفان داخلی و خارجی شناسایی و تحرک‌ها و اقدام‌های احتمالی بر این حوزه‌ها رصد و پیش‌بینی پیشگیرانه صورت‌پذیرد.
۴. بر نقاط بحرانی شناسایی شده حوزه فعالیت پاوا اشراف مستمر و کامل فراهم شود تا از غافل‌گیری و عواقب ناشی از آن پیشگیری شود.
۵. رده نظارتی امنیتی، برای اشراف و رصد تحرک‌های ضدامنیتی و همچنین اقدام پیشگیرانه، از شبکه اطلاعاتی قوی و هوشمندانه برخوردار باشد.
۶. از سلامت امنیتی کارکنان پلیس امنیت عمومی، به‌ویژه حوزه‌های تخصصی، توسط رده‌های نظارتی مربوط، اطمینان حاصل شود.

۷. اصل حیطةبندی توسط کارکنان در همه زمینه‌های مأموریتی و ستادی رعایت شود.
۸. پیوست عملیات روانی در طرح‌های پلیس تهیه و همگان به رعایت دقیق مفاد آن ملزم شوند.

ب- در زمینه عوامل فرهنگی - اجتماعی

۱. همت و تلاش مضاعف در نهادینه‌نمودن فرهنگ خودحفاظتی در حوزه‌های؛
حفاظت گفتار، اسناد، رایانه، اطلاعات فردی و... در بین کارکنان.

۲. نشست‌های آگاه‌سازی حفاظتی و کسب اطلاع از آخرین شیوه‌های تهدید و آسیب
برگزار شود.

۳. رده‌های نظارتی و مدیران به منظور صیانت از کارکنان، هم‌یاری و هم‌پوشانی
اطلاعاتی و پشتیبانی داشته باشند.

۴. مصادیق عبرت‌آموز در برنامه‌های آگاه‌سازی کارکنان با شیوه‌های مناسب و اثرگذار
ارائه شود.

۵. با فعالیت و همت رده‌های مکتبی، حاکمیت بینش الهی در خدمت‌رسانی و جلب
رضایت خدمات گیرندگان با اعتقاد به جزای غیرمادی تقویت شود.

۶. برنامه‌ریزی برای حفظ و ارتقای شخصیت، حرمت و کرامت انسانی پلیس در جامعه.

۷. برای برگزاری آموزش‌های حفاظتی خانواده‌های کارکنان همت مضاعفی از سوی
مدیریت پلیس انجام و به صرف انجام برنامه و رفع تکلیف نباشد.

۸. شرایط پیشگیری اولیه و احیای کارکنان و حوزه‌های آسیب‌دیده در بدو انحراف با
رعایت ملاحظه‌های مربوط فراهم شود.

ج- در زمینه عوامل مدیریتی:

۱. شجاعت و اقتدار کارکنان در عین نظارت بر صحت عمل آنها رعایت شود.

۲. برای بهبود وضعیت مادی و معیشتی کارکنان تلاش گردد.

۳. استحکام روحی و روانی کارکنان در مواجهه با شرایط خاص انجام شود.

۴. آموزش کاربردی کارکنان در حوزه‌های تخصصی انجام شود.

۵. هدایت ستادی و عملیاتی مناسب رده‌های اجرایی انجام شود.
 ۶. تأمین کمی - کیفی نیروی انسانی متناسب با حوزه‌های تخصصی انجام شود.
 ۷. تناسب کیفی ساختار با مأموریت‌های جاری انجام شود.
 ۸. فراهم شدن زمینه جذب و نگهداشت نیروهای متخصص و کارشناس صورت پذیرد.
 ۹. تدوین راهبرد امنیتی و فراهم شدن زمینه‌های اجرای آن فراهم گردد.
 ۱۰. برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری برای رسیدن به استانداردهای مطلوب عملکرد انجام شود.
- د- در زمینه عوامل علمی - فناوری
۱. ایمن‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌های فناوری انجام شود.
 ۲. استفاده از شبکه داخلی در انتقال اطلاعات و ارتباط سامانه‌ها به جای استفاده از بستر اینترنت انجام شود.
 ۳. به کاربردی بودن تولیدات علمی (پژوهش‌ها، مقاله‌ها، تألیف و...) و اجرایی شدن نتایج حاصل در مأموریت‌ها توجه شود.
 ۴. برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و کارگاه‌های تخصصی در حوزه مأموریتی صورت گیرد.
 ۵. انتقال تجارب کارشناسان و متخصصان به دیگران (مدیریت دانش) انجام شود.
 ۶. آشنایی به تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های حوزه فناوری اطلاعات انجام شود.
 ۷. رعایت اصول حفاظتی در طراحی، پیاده‌سازی و بهره‌گیری از سامانه‌ها و فناوری‌های نوین انجام شود.
 ۸. آینده‌پژوهی و برنامه‌ریزی و پیش‌بینی‌های متناسب با آن انجام شود.
 ۹. استفاده از سامانه‌های نظارتی و ایمن‌ساز به جای محدودیت در استفاده از فناوری‌های نوین به کار گرفته شود.
 ۱۰. توسعه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و بهره‌گیری از ابزار نوین

منابع

قرآن کریم

نهج البلاغه

اخضریان، علی (۱۳۹۲)، «عناصر قدرت‌آفرین در ساخت درونی نظام»، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آی‌ت‌الله‌العظمی امام سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی).

خوش‌چهره، محمد (۱۳۹۱) *ظرفیت‌های درون‌زا؛ امتیاز اقتصاد ایران*، پایگاه تحلیلی برهان،

<http://borhan.ir>

دستورکار اجرایی آیین‌نامه تشویق فرماندهان، رؤسا و مدیران در زمینه کاهش جرائم و تخلفات ۱۳۸۹.

دشتی، سعید (۱۳۹۲)، «ویژگی‌های سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی و کارکنان آنها در نظام مقدس ج.ا.ا از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)»، *فصلنامه اطلاعاتی - حفاظتی جامعه*

اطلاعاتی، شماره ۱۴.

دفتر واژگان نیروهای مسلح، ۱۳۸۹.

دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۷۲)، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

سلمانی، احمد و علیرضا نصرتی (۱۳۹۴)، *ارائه الگوی هدف‌گذاری در برنامه‌های توسعه با تأکید بر استحکام ساخت درونی قدرت ملی*، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.

سیدهاشمی، محمدعلی و احمد حاجی‌زاده (۱۳۹۴)، *نقش نهادهای امنیتی در استحکام ساخت درونی نظام*، ۱، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.

عصاریان، عباس و مهدی دربان (۱۳۹۲)، *صیانت و پیشگیری از جرم از دیدگاه قرآن کریم و راه*.

عصاریان‌نژاد، حسین (۱۳۹۲)، *الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در حوزه دفاعی - امنیتی*، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.

کلاتری، فتح‌الله (۱۳۹۳)، شناخت عوامل مرتبط با مؤلفه‌های دفاعی - امنیتی، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.

مقالات همایش استحکام ساخت درونی (۱۳۹۴)، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.

نبوی، عباس (۱۳۸۸)، فلسفه قدرت، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، تهران: سمت.